

Koncepce programu kandidáta na funkci děkana 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze 2024-2028

Vážená paní předsedkyně Akademického senátu, vážení členové Akademického senátu a akademické obce, kolegové a studenti.

Do VFN jsem nastoupil v únoru 1994 a asistentem jsem od roku 1996. Mám diplomy ze Všeobecného i Zubního lékařství, jak bylo pro lékaře z oboru ústní, čelistní a obličejové chirurgie zvykem. Mimo let 1998-2000 kdy jsem získával pracovní a odborné zkušenosti ve Spojeném království a Švýcarsku, trvale pracuji nejdříve na 2. Stomatologické klinice a pak po spojení s 1. Stomatologickou klinikou na Stomatologické klinice 1. LF UK a VFN. Od roku 2013 jsem jejím přednostou. Garantuji studium akreditovaného programu Zubního lékařství. Při jehož re-akreditaci jsem dbal na výraznější změny kurikula, než jsou pouhé kosmetické změny, pro lepší přípravu našich studentů pro praxi.

Absolvent Zubního lékařství se musí podle zákona vyznačovat tím, že je již během studia připravován na výkon samostatného povolání. Jeho příprava musí být velmi prakticky orientována tak, aby byl v den poslední státnice schopen samostatně ordinovat, bez nutnosti dalšího postgraduálního vzdělávání.

Zároveň je v privátním sektoru extrémně velká poptávka po zkušených zubních lékařích, mezi které jakýkoliv z našich pedagogů bezesporu patří. Jejich finanční ohodnocení je řádově vyšší než nejen učitele, ale i lékaře ve VFN. Udržet výuku na patřičné úrovni je tak velmi obtížné.

I přesto že Stomatologická klinika má jednu z nejvyšších výukových zátěží, vždyť Zubní lékařství učíme velmi intenzivně od 1. do 5. ročníku (mimo výuky všech studentů 4. ročníku Všeobecného lékařství), jsem si vědom velké důležitosti vědecké práce. Umístění Stomatologické kliniky za poslední dva roky v Žebříčku hodnocení vědecké práce klinik a ústavů na fakultě je toho důkazem.

Ve vedení fakulty působím nepřetržitě jako proděkan pro Zubní lékařství od roku 2013.

Vyzbrojen nejen těmito zkušenostmi, ale i zocelen řešením praktických problémů života s hmatatelnými výsledky věřím, že bych mohl pomoci 1. LF UK v dobách, kdy rozdíly mezi platem učitele a lékaře v nemocnicích rostou a stále se rodící profil absolventa ukazuje nutnost větší míry praktických zkušeností i u absolventů Všeobecného lékařství mířících do praxe. A také proto si, s notnou dávkou pokory a vědomím velké zodpovědnosti, myslím, že bych mohl být vhodným kandidátem na funkci děkana naší fakulty v nastupující stále složitější době.

Proč?

Rozhodl jsem se kandidovat na pozici děkana 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze s cílem výrazněji a rychleji posunout naši fakultu směrem do budoucnosti, k excelenci a inovacím. Mou filozofií není jen – tu lepší tu horší – řešení jednotlivých provozních problémů, ale zásadní orientace na rozvoj fakulty s vizí do budoucna. Jednotlivé kroky k uskutečnění vize samy o sobě vedou nevyhnutelně ke zlepšení současného stavu.

Kandidaturu samotnou pak také považuji za možnost, jak zvednout témata a možná i přístupy, které v současné době nerezonují na naší fakultě napříč její akademickou obcí dostatečně nebo vůbec nebo naopak doutnají, ale nejsou řešena.

Bohužel již delší čas pozoruji ústup naší fakulty z podvědomí odborné veřejnosti, celé rodiny UK a společnosti. To patrně souvisí s tím, že fakulta rezignovala na funkci korporátního občana, který poskytuje maximální expertízu a součinnost všem relevantním společenským institucím a partnerům, aktivně přistupuje k řešení aktuálních problémů a navrhuje vlastní řešení. Dovolím si připomenout, že se nám tento přístup v minulosti dost vyplatil nejen po reputační stránce, ale i ekonomicky; Kdy stále ještě můžeme čerpat prostředky na přiměřené zvýšení počtu studentů všeobecného lékařství v minulých letech či tzv. Mikuláše, vytvořeného naším aktivním hospodařením. Role Jedničky a aktivní účast na společenském dění mohou fakultě přinést výhody z rozmanitých partnerství.

Mimochodem, reputace naší fakulty je klíčem k zájmu budoucích studentů, ale i kvalitních spolupracovníků spoluvytvářet naši akademickou obec. A nám otevírá možnost orientovat se v našem výběru na kvalitu.

Nejsem zaujatý proti ostatním lékařským fakultám, ale 1. LF byla vždy leader. Ostatně naši děkani byli často vrcholní představitelé Asociace děkanů lékařských fakult ČR. Pozice leadera však není automatická a už vůbec ne historicky daná, naopak vyžaduje každodenní angažovanost, otevřenost, věrohodnost dovnitř fakulty i navenek a práci. Leadership je v naší DNA, máme potenciál, neskutečně kvalitní lidské zdroje a intelektuální kapacitu, abychom se jím opět stali. Rád bych roli Jedničky opět 1. LF UK vrátil. Abychom se nemuseli bezradně dívat, jak řeší problémy jinde, ale aktivně navrhovali a prosazovali naše vlastní řešení.

Výuka

Výukové metody se během informační revoluce, ve které se nacházíme také musí změnit. Archetypální role profesora – učitele – jako nositele jediného vědění, který ho předává dále studentům, je překonána. Intelektuální kapacita žádného jedinice nemůže soutěžit s množstvím informací, které jsou v digitálním světě víceméně volně k dispozici. Pedagogická role tím ale nemizí, ba naopak je daleko důležitější, jen se musí změnit. Pomoc s vyhledáváním vědecky relevantního

obsahu s důrazem na zásadní roli kritického myšlení a vštěpení tohoto modu vivendi do mysli studenta je nové poslání pedagoga a na lékařské fakultě o to více, že máme spoluzodpovědnost za zdraví budoucích pacientů.

Akcelerace podpory moderních forem výuky, jako je simulační výuka, case based learning nebo problem based learning je nedílnou součástí mého plánu na změnu pedagogického paradigmatu. Chtěl bych, aby 1.LF UK opustila již nedostačující konzervativní pedagogický přístup a zajistit, aby byla opět vnímána jako inovativní instituce.

Anglická paralelka se stala nedílnou součástí naší fakulty, pedagogicky, ekonomicky i společensky. Jedním z klíčových bodů mého programu je zajištění rovného přístupu k výuce jak v českém, tak v anglické jazyce. Emancipace všech aspektů výuky, ale i přístupu k přijímacím zkouškám, nesmí nechat žádný prostor k pochybám nebo podezřením, že je jedna skupina studentů zvýhodňována před druhou.

Neučíme pouze všeobecnému či zubnímu lékařství, ale i řadu dalších nelékařských oborů. Dle mého hlubokého přesvědčení je správné koncentrovat své úsilí zejména na oblasti, kde jsme buď "první" nebo "nejlepší" v dané kategorii a činit tak v racionálních ekonomických a kapacitních souvislostech.

Fakulta se již delší dobu potýká s výrazným nedostatkem výukových prostor. Čekání na nějakou formu dotace nebo podpory ze strany UK nebo státu je bohužel velmi pošetilé. Musíme se postarat i v tomto sami o sebe. Navrhují otevřít reálnou debatu pronájmu nebo i o nákupu prostor v našem okolí v závislosti na počtu vyučovaných studentů. Nemohu se smířit s pasivním čekáním na nějakou dotační podporu nebo podporu ze strany UK, která asi stejně nikdy nepřijde.

S hledáním nových zdrojů samozřejmě souvisí také debata, kde na to vzít. Dovolují si připomenout, že jsme dlouhodobě čistí plátcí do společného fondu UK.

Při úvahách o výukové kapacitě je třeba přemýšlet o počtech učitelů. V minulosti jsme mezi lékařskými fakultami mívali nejlepší poměr počtu studentů na učitele. V současnosti máme tendenci výuku "masifikovat" a přitom naše ohodnocení práce učitele se mezi porovnatelnými fakultami přesunulo k tomu nejhoršímu. A to v době rozevírání nůžek mezi platem učitelů a lékařů představuje vážnou hrozbu.

Zároveň si myslím, že je zcela legitimní otevřít debatu, jak institucionalizovat a zprofesionalizovat práci s dary od sponzorů, tak, aby tento proces byl transparentní, jak směrem dovnitř fakulty, tak i navenek směrem ke společnosti. Zde není asi třeba nic vymýšlet, stačí možná převzít metodiku, kterou mají pro práci s dary univerzity z americké Ivy League nebo Great Ormond street Hospital v Londýně.

Věda

Vědecká činnost je klíčovou oblastí práce naší fakulty, je neoddělitelná od pedagogické práce, zejména v segmentu DSP a zároveň představuje významný ekonomický přínos. Kvalita vědecké práce a její produktivita dlouhodobě řadí naši fakultu mezi „top-ten“ vědecko-výzkumných institucí ČR a na první místo mezi ostatními lékařskými fakultami v republice.

Je třeba poskytovat mimořádnou podporu objektivní kvalitě, rozsáhlým prestižním projektům, které se daří našim vědcům pro fakultu získávat. Nastavení hodnocení a s ním související financování týmů a efektivní administrativní podpora musí směřovat k podpoře našich národně i mezinárodně kompetitivních týmů - „vědeckých škol“. Mimořádnou pozornost si rovněž zaslouží naše práce s výsledky vědy a výzkumu v podobě vzniklého duševního vlastnictví.

Ekonomika

Udržení kvalitních vědců a pedagogů na fakultě, kteří nebudou mít obavy o své hmotné zabezpečení, je nejdůležitější ekonomický úkol vedení fakulty. Dále pak nedovolit další rozvíření již dříve zmíněných pomyslných nůžek mezi lékaři zaměstnanci nemocnic a akademiky.

Je ale také zásadní začít, po důkladné celofakultní diskusi, která určí jednoznačné priority, investovat do společné budoucnosti fakulty. Do všeho, co povede ke zlepšení jednotlivých základních činností tedy pedagogiky, vědy a celkově do přátelského prostředí pro členy akademické obce. Nejenže tímto zlepšíme funkčnost fakulty, ale také výrazně zlepšíme náš obraz v očích odborné i laické veřejnosti.

Je zapotřebí cílené směřování přesně daných peněz do jednotlivých součástí fakulty a současně důkladná kontrola nejen o jejich využití, ale i přínosu těchto investic fakultě jako celku.

Spolupráce s nemocnicemi

Široká klinická báze praktické výuky vždy představovala jednu z našich největších výhod. Spolupráce s mnoha klinickými pracovišti se ukazuje nejen jako nutnost, vzhledem k počtu našich studentů, ale vidím v ní i výhodu pro vědeckou práci a široké expertní portfolio významných oborových autorit. Vztahy mezi klinickou základnou a fakultními potřebami se musí odehrávat v reálné partnerské roli – to je benefitem pro obě strany a všechny participující instituce. Zde vidím velké možnosti zlepšení současné situace. To, že je někdo na periferii ve smyslu geografickém, nesmí znamenat, že je tam v případě zájmu fakulty.

I když je naší součástí mnoho klinik a ústavů v jiných nemocnicích, představuje VFN svou lokací a personálním propojením naši nejdůležitější sesterskou instituci. Opět nemám již delší dobu pocit, že bychom využili veškerý

potenciál, který by synergické působení největší lékařské fakulty a druhé největší nemocnice mohlo přinést. Jasná definice našich cílů a cest vedoucích k jejich uskutečnění je první a nezbytný krok k této kooperaci. Koordinace našeho úsilí nejen na úrovni jednotlivých klinik, ale i vedení VFN je v tomto případě nezbytností. Stejně jako důrazné společné vystupování vůči představitelům státu v mnoha oblastech, které se týkají obou institucí.

PR

Všichni cítíme, že změna komunikace směrem k potenciálním studentům je nutná. Nemyslím si však, že bude možno některé o nás vzniklé narativy ihned změnit, z komunikačního i PR hlediska je a bude třeba intenzivní a strategická práce. Nemůžeme popřít naši velikost, musíme ji naopak využít a diskurs přesunout do roviny, kdy naše velikost neznamená masovost, ale naopak velkou rozmanitost a škálu nových příležitostí a představit naši fakultu jako místo výběrové a přátelské.

PR aktivity musí viditelně pokrývat opět celou šíři cílových skupin, počínaje rodiči studentů, studenty, středoškoláky, zaměstnance, vědeckou obec, orgány státní správy a moci, media.

Jméno naší Fakulty musíme trvale budovat; tím, že s ním jsou viditelně spojovány naše excelentní výsledky, že se objevuje v aliancích s prestižními partnery a není předmětem partikulárních zájmů.

Několik let čekáme na kultivaci webu fakulty. Ten představuje první vizitku naší instituce a je elementární prostředek komunikace v jejím rámci.

Děkanát

Zlepšení funkčnosti děkanátu jako servisní organizace pro zaměstnance je pro mne klíčové, stejně jako opravdová internacionalizace studia a vědy. Jednotlivé odbory musí sloužit jako profesionální podpora, někdy také s exekutivní pravomocí, pro pedagogy, studenty i vědce. Snaha o nalezení řešení problému ku prospěchu fakulty musí převládnout nad čistě byrokratickým přístupem opřeným na rigidním a alibistickém lpění na pravidlech, která mnohdy již nereflektují současnou realitu a také budou vyžadovat změnu.

Krom profesionálních manažerských postupů je třeba zlepšit i prostý rozměr mezilidského vztahu akademici – administrativa a aktivně hledat “pro klientských” řešení.

Moje vize směřuje k budoucnosti, kde budeme nejen uznávanou vzdělávací institucí, ale také aktivním hráčem ve společenské diskusi, vědeckém výzkumu a mezinárodní spolupráci.

Věřím, že jen společnou aktivitou, vždyť děkan je v mém pojetí jen první mezi rovnými, můžeme dosáhnout těchto cílů a posunout naši fakultu na novou úroveň excelence. Děkuji vám za podporu a důvěru v mou kandidaturu na pozici děkana 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

V Praze 1. 3. 2024

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'René Foltán', with a long horizontal flourish extending to the right.

prof. MUDr. René Foltán, Ph.D.